

TOESPRAAK TER OPENING VAN DE NEGENDE ALGEMEENE VERGADERING DER NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER GENEESKUNST,

OP DEN 24STEN JUNIJ 1857 TE ZWOLLE,

DOOR

Prof. F. C. DONDERS.

Broeders in Kunst en Wetenschap!

Waarde Medeleden!

Ten tweeden male tot lid van het Hoofdbestuur onzer Maatschappij gekozen, heb ik de moeilijke taak van Voorzitter ook met genoegen aanvaard, omdat die mij het voorregt schenken zou, U op deze plaats den welkomstgroet toe te roepen.

Van ganscher harte breng ik U dien luide toe, diep doordrongen van het hooge gewigt van dit oogenblik.

Wanneer uit alle oorden van Nederland geneeskundigen zamenvloeijen en zich vereenigen tot het aankweken van broederzin, tot bevordering van wetenschap en kunst, tot behartiging ook hunner Maatschappelijke belangen, dan ligt in dit alles een nog hooger doel opgesloten: bevordering van het volksgeluk, van de volkswelvaart in Nederland. Hoe krachtiger onze kunst en wetenschap zich ontwikkelen, hoe hooger de geneeskundige stand zich verheft, des te overvloediger, des te weldadiger zullen de vruchten zijn, door de geneeskunst over Nederland verspreid, des te meer zullen de voorschriften der gezondheidsleer erkend en geëerbiedigd worden.

Ziedaar! de gedachte die ons bezielt, ook daar waar het den schijn hebben mogt, dat eigenbelang de drijfveer van ons streven is.

Neen! het is geene zelfzucht, wanneer de geneeskundige zich verheffing van den geneeskundigen stand ten doel stelt. De zelfzucht immers heeft hij afgezworen op hetzelfde oogenblik, toen hij zich onder onze banieren schaarde. Liefde voor de schoonste der wetenschappen kon zijne keuze bepalen; volharding en bevrediging vond hij slechts, wanneer hij bereid was, zich met hart en ziel der menscheid toe te wijden.

Ik noem hem diep beklagenswaardig, zoo hij zijne zelfzucht niet tot ver binnen de pligtmatige grenzen beperkt heeft. Hem kan de staf van Aesculaap niet tot steun verstrekken; hij is een last, die zwaar op zijne schouders drukt.

Of is niet het leven van den arts een leven van offering?

Heeft hij niet afstand gedaan van de geneugten, die de wereld voor hare troetelkinderen heeft weggelegd?

Is niet de plaats hem aangewezen, waar door weemoed en lijden de borst geprangd wordt?

Strijdt hij niet op het sombere slagveld, waar zelfs een overwonnen vijand hem nog doodelijk treffen kan?

En is zijn gemoed even gevoelig voor kwetsende on dankbaarheid als voor erkentelijke waardering van zijn dienstbetoon, dan durf ik twijfelen, of de daar geslagen wonde hier telkens nieuwen balsem vinden zal.

Zoo iemand, Mijne Heeren! dan heb ik het regt deze

woorden te doen hooren, omdat ik ze niet op mij zelven van toepassing acht. Het toeval toch heeft mij op eene plaats gesteld, waar de offers gering zijn, de voldoening betrekkelijk groot is. Maar ik kan gevoelen voor mijne kunstgenooten, die hun geheel leven hebben weggeschonken, zoodat naanwelijks één oogenblik onverdeeld hun toebehoort, en wier maatschappelijke belangen, ondanks die zelfopoffering, in strijd ook met het belang der Maatschappij, warme behartiging, krachtige ondersteuning vorderen.

Verheffing van den geneeskundigen stand, zij daarom onze leus; en met fierheid en nadruk wijzen wij den gene terug, die in vuig eigenbelang de drijfveer van dit streven zou willen zoeken.

Om het doel te bereiken, moet men de middelen kennen. Welke zijn zij?

Met volle overtuiging geef ik tot antwoord: *dat wetenschap de hefboom is tot eene waardige opbeuring van den geneeskundigen stand.*

De tijdgeest onzer eeuw wordt als zeer materiëel uitgekreten. Ik zal de gegrondheid dier beschuldiging niet onderzoeken; maar ik durf staande houden, dat de wetenschap een krachtvol element in de hedendaagsche Maatschappij gebleven is. Zich van hare magt ten volle bewust, doet zij overal hare regten gelden en eerbiedigen. Menig voorregt werd op den achtergrond geschoven, titels en eere teekenen verloren de tooverkracht, welker daaraan verbonden; maar ontwikkeling en beschaving van den geest weet ook onze tijd te achten en te waarderen. Men erkent haar als een der grondslagen van beschaving en ware humaniteit, en deze bepalen de plaats, die den man in de zamenleving zich voelt aangewezen. Wie is in staat zich aan haar magisch overwigt te onttrekken? Ik noem haar eene onweêrstaanbare morele kracht.

Negen jaren zijn verlopen sedert de oprigting der Maatschappij van geneeskunst. Werd in dit tijdsgewricht het doel bereikt, dat aan het hoofd van hare wetten staat uitgedrukt?

Het is mijne taak niet, Mijne Heeren! dit te onderzoeken. Ik werp mijn blik slechts op het laatstverloopen jaar terug en daar vind ik ruime stof tot bevrediging. Een zeer gewigtig doel werd verwezenlijkt, welk éénig in de jaarboeken der geneeskunde: ik bedoel de zamensmelting der geneeskundige Journalistiek, de schier algeheele oplossing in het veelomvattend Tijdschrift voor geneeskunde, tevens orgaan der Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der geneeskunst.

Hoe kwam dit Tijdschrift tot stand?

Uit den boezem onzer Maatschappij. Sedert verscheidene jaren hadden velen, die het wél meenden met den bloei der geneeskundige wetenschap, de steeds klimmende uitbreiding der geneeskundige Journalistiek in Nederland met een gemengd gevoel gadeslagen. Men mogt die uitbreiding als levensteeken welgevallig begroeten, de versnippering van krachten moest tot een zwak leven leiden, dat men zelfs door een parasitisch teren op vreemde sappen niet kon verbergen en deed algeheel ondergang voorspellen.

De wakkere en waardige Secretaris, aan wiens ver-

lichte en edele pogingen onze Maatschappij zoo gaarne dankbare hulde brengt, had reeds voor vele jaren het sein — en het voorbeeld gegeven. „Moge deze poging” zoo eindigde hij de verklaring, waarbij hij afstand deed van de Redactie van het Archief voor geneeskunde, „moge deze poging, om den band van eenheid in het wetenschappelijk streven onzer vaderlandsche geneeskundigen enger toe te halen, op de rechte waarde geschat en krachtiglijk ondersteund worden!”

Die wensch Mijne Heeren! van onzen Hoofdbestuurder-Secretaris is thans vervuld. De Maatschappij, tot welker wording ook hij mede den aanstoot gaf, heeft hare zonen tot eendragtige samenwerking opgeroepen, en in het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde aanschouwen wij den band van eenheid in het wetenschappelijk streven, door haar gewrocht en gehecht!

Dank aan allen, die belangeloos hiertoe hunne zelfstandigheid hebben opgeofferd, om onder de leus onzer vaders: *eendragt maakt magt*, voor de ontwikkeling der wetenschap werkzaam te zijn! Dank aan allen, die die zich volijverig hebben aangesloten, om hunne beste krachten aan den bloei van het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde toe te wijden.

Ons Tijdschrift heeft nog slechts een kortstondig bestaan. De verstandige heeft zijn oordeel wellicht nog niet gevestigd. Zeker is het geene veroordeeling. Hij weet, dat de eerste schreden niet die vastheid hebben kunnen, welke bij rijper ontwikkeling, door wél begrepene en verstandig bestuurde samenwerking van alle krachten, te verkrijgen is, en hij is bescheiden in zijne eischen. Met het oog op de voortreffelijke wijze, waarop de verschillende takken onzer wetenschap en kunst in het Tijdschrift vertegenwoordigd zijn, op de degelijkheid, die zoowel de oorspronkelijke bijdragen als de referaten kenmerkt, gevoelt hij zich tot dank, in stede van afkeuring, gedrongen, en stelt hij de gunstigste prognose voor den bloei van ons Tijdschrift. Trouwens die bloei, Mijne Heeren! is in uwe handen, in die onzer medeleden. Laat ieder, naar zijne krachten, het Tijdschrift met belangstellenden ijver onderschragen, laat elk Redacteur van het hooge gewigt zijner taak diep doordrongen zijn, en de waarborg is gegeven. De taak van den Redacteur is zeer moeilijk. Aan hem is opgedragen, te waken, dat niets binnensluipe, wat voor kunst noch wetenschap eene nieuwe bijdrage bevat, dat niets onopgemerkt blijve, wat voor de ontwikkeling van wetenschap beteekenis heeft. Ruime kennis, wakkere belangstelling worden daartoe van hem gevorderd. Maar het resultaat kan ook voortreffelijk zijn. Als in één brandpunt kan al het licht, dat in onze wetenschap en kunst ontstoken wordt, in ons Tijdschrift worden vereenigd, zoodat het oog zich slechts daarheen behoeft te rigten, om elken straal op te vangen. Kan het dan anders, of het Tijdschrift, verstandig bestuurd en krachtig ondersteund, moet den gewigtigsten invloed hebben op de verspreiding van wetenschap en kunst onder de Nederlandsche geneeskundigen.

Die wetenschap nu, ik herhaal het, is de hefboom tot waardige opbeuring, tot veredeling van den geneeskundigen stand. Daarom heb ik de oprigting van ons Tijdschrift een belangrijk verschijnsel genoemd. Daarom

zie ik met bevrediging op het laatstverloopen jaar terug. Zóó immers werkt onze Maatschappij tot verwezenlijking van het groote doel van haar bestaan: Uitbreiding van den weldadigen invloed der geneeskunst over geheel Nederland, door bevordering van wetenschap, door verheffing van den geneeskundigen stand.

Maar hiermede is niet alles gedaan. Het Tijdschrift rigt zich tot de geneeskundigen, die hunne loopbaan zijn ingetreden. Op de grondslagen, die in de schoone jaren onzer jeugd werden gelegd, toen wij, ons geen ander doel bewust, der wetenschap, instinctmatig, als uit zuivere liefde, onverdeeld ons toewijdden, op die grondslagen, zeg ik, bouwt het voort en maakt ons rijper voor den werkkring, waarin wij ons geplaatst zien. Maar wij gaan voorbij, en anderen volgen ons. In de handen van die ons volgen ligt meer nog dan in de onze de toekomst van den geneeskundigen stand. Hebben wij dan geen regt, is het niet onze plicht te vragen, of zij voldoende wetenschappelijke en praktische grondslagen hebben gelegd? Vóór wij ze als broeders begroeten, willen wij de overtuiging hebben, dat zij den geneeskundigen stand eere zullen aandoen. Zijn daartoe de waarborgen gegeven? Wie zou het durven beweren? Herinnert zich niet elk onzer, hoe waggelend en onzeker zijne eerste schreden waren op de praktische loopbaan? Vóór eenige jaren was in aller mond de kreet: verbetering van het geneeskundig onderwijs, hoogere eischen voor de toekomstige geneeskundigen, meer voldoende waarborgen. Sedert dien tijd is er niets veranderd. Afstuiting op onverschilligheid, of hoe men 't noemen wille, schijnt de krachtigste overtuiging te hebben doen verstommen. Onze Maatschappij alleen heeft niet gezwegen. Meer dan eens is vrijmoedige aandrang in gespierde taal van haar uitgegaan, ook in het remissie-tijdperk der algemeene belangstelling. Die belangstelling moge weder met volle kracht ontwaken! Ik lever hier geen betoog. Daartoe moge elders de gelegenheid zich aanbieden. Mijne overtuiging slechts wenschte ik uit te spreken met al de warmte, waarmede het gemoed de resultaten van den geest heeft omhelsd. Die overtuiging is: dat voor alle geneeskundigen, aan welke school ook gevormd, gelijke eischen van kennis behoren gesteld te worden, dat die eischen hooger moeten worden opgevoerd, dan thans geschiedt, en dat hieraan niet kan worden voldaan dan door inrigting van het onderwijs op ruime schaal, zonder versnippering van krachten, en door het omhelzen van het beginsel van het staats-examen. Daardoor alleen wordt het verschiet geopend, dat de geneeskundigen in aantal afnemen, in innerlijk gehalte vooruitgaan, en dat de geneeskundige stand zich verheft tot eene hoogte, zijner edele roeping waardig, tot eene hoogte, waarvan hij, bezorgd alléén voor het heil der menschheid, zijne weldaden met milde hand over het lieve vaderland verspreiden kan.

Ik eindig met de bede, dat het onze Maatschappij zij voorbehouden, tot verwezenlijking hiervan bij te dragen; dat onze beraadslagingen op nieuw het zegel mogen drukken op het edele streven, dat aan de oprigting der Maatschappij ten gronde lag.

De Negende Algemeene Vergadering der Maatschappij voor Geneeskunst verklaar ik geopend.